

Cíle pozorování, kategorie a jednotky pozorovaného chování

Mgr. Michaela Širůčková, Ph.D.

Zpětná vazba k průběžnému úkolu

- ▶ **Vágně definovaný cíl pozorování** – nevím tedy, co budu pozorovat
- ▶ **Interakce** – závislá – nezávislá proměnná
 - ▶ Např. efekt uzavřených a otevřených otázek na kvantitu verbální produkce respondenta
- ▶ **Chybí teorie!** Proč je pozorovací schéma koncipováno právě tímto způsobem?
- ▶ **Schéma pozorování**
 - ▶ většinou na úrovni pozorovaných kategorií
 - ▶ systém: pozoruji všechno

Cíle pozorování I.

- ▶ zanalyzovat interakci mezi tazatelem a dotazovaným - zjistit, jak probíhá jejich komunikace, jak na sebe vzájemně reaguji
 - ▶ Verbální a neverbální komunikace mezi T a R
 - ▶ efekt projevení empatie ze strany tazatelky na komunikativnost respondentky
 - ▶ interakce mezi účastníky rozhovoru
 - ▶ zjistit, do jaké míry se tazatel naladuje na respondenta
 - ▶ pozorování otevřených a uzavřených postojů klienta, který se mění v závislosti na tom, o čem zrovna mluví
 - ▶ analyzovat jazyk obou dvou účastníků, jestli používají obyčejná všední slova, či slova méně častá, jestli opakují myšlenky či se zadržávají při řeči, zda se přeříkají a podobně
 - ▶ Interakce tazatele a dotazovaného - Přijímá tazatelka dotazovaného bezvýhradně a je k němu vstřícná? - Dotazovaný se tak lépe otevře a odhalí
-

Cíle pozorování II.

- ▶ zjistit, zda byl udržován kontakt s dotazovaným
 - ▶ zjistit, do jaké míry se tazatelka dokázala neverbálně naladit na respondentku
 - ▶ Metody vzdělávání vlastních názorů u tazatelky a respondentky
 - ▶ Zmapování verbální a neverbální komunikace
 - ▶ Cílem mého pozorování bude mimika respondenta. Budu zjišťovat, jak moc mimika odráží respondentovo cítění a stavy, a jak moc je věnována spíše komunikačnímu partnerovi - přibližuje tazateli, o čem mluví, navazuje kontakt atd.
 - ▶ vztah mezi tazatelem a respondentem rozhovoru. Budem se zaměřovat hlavně na to, ako tazateľ prejavil vzájomné sympatie, rešpekt a blízkosť, ako dokázal akceptovať respondenta
 - ▶ Cílem mého pozorování je popis neverbálního chování respondenta a tazatele v rozhovoru, a to se zaměřením jak na každého zvlášť, tak i na jejich vzájemnou interakci. Pozorování se tedy bude zabývat i sledováním neverbální vyladěnosti tazatele (T) a respondenta (R), zda dochází mezi nimi k zrcadlení - jak se ve své neverbální komunikaci shodují v čase.
-

Jak tedy lze jasně vymezit cíl pozorování?

Jednotky pozorování?

- ▶ odmítavý postoj x souladný postoj obou zúčastněných
- ▶ soulad obsahu sdělení s neverbální komunikací x nesoulad
- ▶ celková atmosféra příjemná x nepříjemná
- ▶ dotazování přijímáno dotazovaným pozitivně x negativně
- ▶ vyjádření pochopení pocitu
- ▶ vyjádření pochopení významu

Průběžný úkol

- ▶ Najděte studii, která pro zodpovězení výzkumné otázky využila metodu pozorování
 - ▶ Na základě čeho bylo vytvořeno pozorovací schéma?
 - ▶ Jak bylo navrženo pozorovací schéma?
 - ▶ Jaká byla použita metoda analýzy?
- ▶ Připravte si prezentaci na cca 7 min
- ▶ Úkol vypracujte ve dvojici
- ▶ Prezentaci vložte do odevzdávárny, soubor pojmenujte podle jmen autorů (novak_blahova.ppt)
- ▶ Termín odevzdání: 21. 11. 2010

Facial Action Coding Systém (FACS)

Paul Ekman

- ▶ Systém pro kategorizaci výrazů obličeje
- ▶ Zaměřený na způsoby projevení emocí
- ▶ Vytvořen na základě anatomie obličeje – jednotky jsou pohyby mimických svalů (3000 možných kombinací)
 - ▶ Definuje jednotky výrazů např. pohyby koutků úst – koutky stažené dolů, koutky protáhlé vodorovně...
- ▶ Mikro-výrazy obličeje nelze interpretovat aniž by byl zahrnut kontext, ve kterém se odehrávají
- ▶ Aplikace ve forenzní psychologii – mikro-výrazy obličeje pomáhají určit, zda člověk mluví pravdu či lže

FACS – příklad výrazu obličeje

Koutky stažené směrem dolů - Co tento výraz může znamenat?

